

Obsah

Úvod.....	9
Foreword.....	12
1 Inklúzia ako aktuálny trend v spoločnosti.....	15
1.1 Inklúzia – terminologické východiská.....	16
1.1.1 Školská inklúzia vs. integrácia	17
1.1.2 Segregácia a exklúzia	19
2 Žiaci so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami	21
2.1 Žiak so zdravotným znevýhodnením.....	23
2.1.1 Žiaci s telesným znevýhodnením a žiaci chorí alebo zdravotne oslabení .	24
2.1.2 Žiaci s pervazívnymi poruchami	26
2.1.3 Žiak s vývinovými poruchami učenia	29
2.2 Žiak s poruchami správania.....	37
2.3 Klasifikácia porúch správania	39
2.3.1 Etiológia vzniku porúch správania	42
2.4 Žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia.....	48
2.5 Žiak s nadaním.....	53
2.6 Individuálna integrácia žiaka.....	53
2.7 Individuálny výchovno-vzdelávací program	57
2.8 Participanti inkluzívneho tímu.....	61
3 Inkluzívne vzdelávanie v slovenskom a európskom kontexte	66
3.1 Tradícia inkluzívneho vzdelávania v Európe a na území Slovenskej republiky	66
3.2 Súčasný stav v oblasti edukačnej inklúzie na Slovensku	68
3.3 Modely inkluzívneho vzdelávania vo vybraných európskych krajinách.....	70
3.3.1 Fínsko	70
3.3.2 Švédsko.....	71

3.3.3	Taliansko	72
3.3.4	Belgicko – flámska komunita	72
3.3.5	Belgicko – francúzska komunita	73
3.3.6	Bulharsko	74
3.3.7	Cyprus	74
3.3.8	Česká republika	74
3.3.9	Dánsko	75
3.3.10	Estónsko	76
3.3.11	Francúzsko	76
3.3.12	Grécko	77
3.3.13	Holandsko	77
3.3.14	Chorvátsko	77
3.3.15	Island	78
3.3.16	Írsko	79
3.3.17	Lotyšsko	79
3.3.18	Litva	80
3.3.19	Luxembursko	80
3.3.20	Maďarsko	80
3.3.21	Malta	81
3.3.22	Nemecko	81
3.3.23	Nórsko	81
3.3.24	Poľsko	81
3.3.25	Portugalsko	82
3.3.26	Rakúsko	82
3.3.27	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska – Anglicko	83
3.3.28	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska – Severné Írsko ..	83
3.3.29	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska – Škótsko	83

3.3.30	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska – Wales	84
3.3.31	Srbsko	84
3.3.32	Slovinsko	84
3.3.33	Španielsko.....	84
3.3.34	Švajčiarsko	85
4	Legislatívne východiská inkluzívneho vzdelávania v Slovenskej republike	86
4.1	Strategické medzinárodné dokumenty v oblasti inklúzie	86
4.1.1	Európa 2020.....	86
4.1.2	Európa 2030.....	87
4.1.3	Incheonská deklarácia.....	88
4.1.4	Vyhlásenie zo Salamanky a Akčný rámec pre vzdelávanie detí a dospelých so špeciálnymi vzdelávacími potrebami.....	89
4.2	Medzinárodné právne dokumenty v oblasti inkluzívneho vzdelávania.....	90
4.2.1	Všeobecná deklarácia ľudských práv	90
4.2.2	Dohovor o právach dieťaťa	91
4.2.3	Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutým	92
4.2.4	Jomtienská deklarácia.....	93
4.3	Právne dokumenty v oblasti zabezpečenia inkluzívneho vzdelávania v Slovenskej republike.....	93
4.3.1	Ústava Slovenskej republiky	94
4.3.2	Listina základných ľudských práv a slobôd	94
4.3.3	Antidiskriminačný zákon.....	94
4.3.4	Zákon o pedagogických zamestnancoch	95
4.3.5	Školský zákon.....	97
4.3.6	Pripravovaná novela školského zákona.....	102
5	Model inkluzívnej školy.....	108
5.1	Východiská inkluzívneho prístupu vo vzdelávaní.....	111
5.1.1	Vymedzenie základných pojmov inklúzie a inkluzívneho vzdelávania..	114

5.2	Princípy inkluzívnej výchovy a vzdelávania	115
5.3	Proces tvorby Stratégie inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní na všetkých jeho úrovniach – princíp participatívnosti.....	116
5.4	Strategické oblasti – línie inkluzívneho vzdelávania.....	117
5.4.1	Politika inklúzie.....	117
5.4.2	Predškolský vek.....	117
5.4.3	Inkluzívne vzdelávanie v základných a stredných školách	118
5.4.4	Príprava a rozvoj pedagogických, odborných a riadiacich pracovníkov v oblasti inklúzie.....	119
5.4.5	Podporné opatrenia pre rozvoj inkluzívneho vzdelávania.....	120
5.4.6	Premena systému poradenstva.....	121
5.4.7	Premena špeciálneho školstva	122
5.4.8	Flexibilita vzdelávacieho systému.....	123
5.4.9	Desegregácia vzdelávacieho systému.....	124
5.4.10	Kultúra inkluzívnej školy	124
6	Manažment inkluzívnej školy	127
6.1	Funkcie školy a školská inklúzia	127
6.1.1	Socializačná funkcia školy	128
6.1.2	Integračná funkcia školy.....	129
6.1.3	Inkluzívna funkcia školy	129
6.2	Inkluzívna kultúra školy, klíma školy a klíma triedy	130
6.2.1	Kultúra školy	131
6.2.2	Kultúra inkluzívnej školy	133
6.2.3	Klíma školy	136
6.2.4	Klíma triedy.....	143
7	Vybrané aspekty moderujúce úspešný proces učenia v inkluzívnom prostredí.....	146
7.1	Neurosekvenčný prístup	146
7.2	Tréning mozgu.....	149

7.3	Účinok komunity na rozvoj mozgu	150
7.4	Dysfunkčnosť mozgu.....	151
7.5	Voľná hra a prestávky.....	152
7.6	Zrkadlové neuróny pomáhajú, ale aj nie	154
7.7	Spôsoby, techniky, postupy, ktoré fungujú na princípoch rešpektujúcich procesy v mozgu	155
8	Inkluzívna kultúra, politika a prax v kooperácii rodiny a školy	161
8.1	Zvláštnosti vývinu dieťaťa	163
8.2	Vplyv prostredia na vývin dieťaťa.....	164
8.3	Zdravie, ako základný pilier života človeka, ideály matiek a otcov.....	165
8.4	Rodina a zdravé dieťa.....	166
8.5	Postavenie dieťaťa v spoločnosti.....	167
8.6	Diferenciácia znevýhodnenia, poruchy a ohrozenia.....	168
8.7	Rodina a znevýhodnené, handicapované, či ohrozené dieťa a jeho inklúzia – prijatie	169
8.7.1	Determinanty znevýhodnenia, handicapu a ohrozenia dieťaťa v kontexte rodiny.....	169
8.7.2	Časový faktor.....	170
8.7.3	Druh a stupeň znevýhodnenia	171
8.7.4	Príčiny vzniku handicapu	171
8.8	Pôsobenie znevýhodnenia na dieťa a jeho okolie.....	171
8.8.1	Pôsobenie znevýhodnenia na dieťa a jeho prostredie.....	172
8.8.2	Vyrovňovanie sa dieťaťa s vlastným stavom.....	172
8.8.3	Pôsobenie znevýhodnenia na okolie dieťaťa.....	173
8.9	Akceptácia dieťaťa	173
8.9.1	Vzťahy medzi rodičmi a deťmi	174
8.10	Sociálne znevýhodnené prostredie žiaka.....	175
8.11	Žiak s poruchou správania.....	178

8.12	Rodičia – inklúzia – učitelia	182
8.12.1	Ako môže v tomto ohľade pomôcť škola a odborné inštitúcie v teréne?	185
9	Žiaci so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami počas pandémie COVID-19	191
9.1	Prerušenie prevádzky škôl na Slovensku počas prvej vlny pandemickej krízy	191
9.2	Dištančné vzdelávanie počas celoplošného prerušenia prevádzky škôl	194
9.3	Dištančné vzdelávanie v základných a stredných školách	196
9.4	Digitálna exklúzia žiakov počas pandémie.....	198
9.5	Znevýhodnení žiaci a chýbajúci priamy osobný kontakt	199
9.6	Žiaci zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia	199
9.7	Žiaci z marginalizovanej rómskej komunity počas prvej vlny pandémie	200
9.8	Nadaní žiaci	202
9.9	Zabezpečovanie rovnosti a inkluzívneho vzdelávania	202
9.10	Znovuotváranie škôl	206
9.11	Druhá vlna pandémie COVID-19	208
10	Schopnosť adaptácie, prežívaná emocionalita a očakávaná práceschopnosť budúcich učiteľov ako aj ich potencionálnych žiakov v kontexte inklúzie	212
10.1	Predmet výskumu	212
10.2	Výskumný súbor	215
10.3	Metodika výskumu	215
10.4	Výstupy z výskumu	216
10.5	Limity výskumu.....	258
11	Postoje učiteľov stredných škôl k inkluzívnemu vzdelávaniu	260
11.1	Metodológia výskumu postojov učiteľov odborných predmetov k inkluzívnemu vzdelávaniu v stredných odborných školách	261
11.2	Ciele výskumu, výskumné otázky a výskumné hypotézy	261
11.2.1	Výskumný súbor a premenné výskumu	263

11.2.2	Výskumné metódy a výskumné nástroje	265
11.3	Výsledky výskumu postojov učiteľov odborných predmetov k inkluzívnemu vzdelávaniu v stredných odborných školách a ich interpretácia	267
11.3.1	Výsledky výskumu postojov respondentov k inkluzívnemu vzdelávaniu v premennej „od vo vzťahu ku skúmaným komponentom.....	267
11.3.2	Výsledky výskumu postojov respondentov k inkluzívnemu vzdelávaniu v premennej vek respondentov	271
11.3.3	Výsledky výskumu postojov respondentov k inkluzívnemu vzdelávaniu v premennej dĺžka učiteľskej praxe	283
12	Postoje majstrov odborného výcviku k inkluzívnemu vzdelávaniu	301
12.1	Výsledky výskumu z hľadiska rodu respondentov	302
12.2	Výsledky výskumu z hľadiska veku respondentov	305
12.3	Výsledky výskumu z hľadiska dĺžky pedagogickej praxe respondentov	308
13	Postoje aktuálne integrovaných žiakov k inkluzívnemu vzdelávaniu.....	312
13.1	Dievča A	312
13.2	Chlapec A	319
13.3	Dievča M.	320
13.4	Chlapec K.	322
14	Inkluzívny tím	326
14.1	Inkluzívny tím vo vybranej strednej odbornej škole v Dubnici nad Váhom..	328
14.2	Skúsenosti Spojenej školy internátnej Karola Supa 48, Lučenec	330
15	Manažment inkluzívnej triedy – metodický materiál pre školy	333
15.1	Manažment inkluzívnej triedy – metodické pokyny	333
15.2	Edukačné aktivity v rámci manažmentu inkluzívnej triedy	344
15.2.1	Aktivita 1 – Loptička pomocníčka	345
15.2.2	Aktivita 2 – Tajnička	346
15.2.3	Aktivita 3 – Báseň	347
15.2.4	Aktivita 4 – Súhlasím - nesúhlasím	348

15.2.5	Aktivita 5 – Čo o mne vieš?	349
15.2.6	Aktivita 6 – Abeceda	350
15.2.7	Aktivita 7 – Časová schránka	351
15.2.8	Aktivita 8 – Písmenková skladačka.....	352
15.2.9	Aktivita 9 – Pyramída.....	353
15.2.10	Aktivita 10 – Prirad' ma!	354
15.2.11	Aktivita 11 – Príbeh.....	355
15.2.12	Aktivita 12 – Máme niečo spoločné?	356
15.2.13	Aktivita 13 – Ruky poznania	357
15.2.14	Aktivita 14 – Most.....	358
	Záver	360
	Zoznam použitých zdrojov	362
	Vecný register	387
	Menný register	388
	O autoroch.....	393
	Príloha.....	397